

فال گرفتن با دیوان حافظ

کلیدواژه: فال گرفتن، دیوان حافظ.

پرسش: آیا فال گرفتن با دیوان حافظ صحیح است؟ روش فال گرفتن با آن چگونه است؟

- پاسخ:** ۱. **تفأل** به لحاظ معنای اول (یعنی به دیده خیر نگریستن) مستحسن و نیکوست، چه با **اشعار حافظ** باشد و چه با هر چیز و اتفاق دیگری.
۲. تفأل با **دیوان حافظ** به جهت مشورت‌خواهی و نیز پیش‌گویی **حوادث** آینده، اگر بدون ترتیب اثر دادن باشد، اشکالی ندارد؛ بدین معنی که اگر حافظ گفته است: فلان کار را انجام بده، در انجام دادن آن **اجبار** و الزامی نیست و می‌شود برخلاف فرموده حافظ **عمل** کرد.
۳. اگر حافظ نسبت به امری پیش‌گویی کرد که فلان امر محقق می‌شود یا محقق نمی‌شود، نباید آن را **وحي** منزل و حتمی پنداشت.

فهرست مندرجات

- ۱ - فال زدن
- ۲ - تفأل با دیوان حافظ
 - ۲.۱ - تفأل به معنای اول
 - ۲.۱.۱ - روایتی از پیامبر
 - ۲.۲ - تفأل به معنای دوم
 - ۲.۳ - تفأل به معنای سوم
 - ۳ - یادآوری یک نکته
 - ۲.۱ - روایتی از امام صادق
 - ۴ - نتیجه مباحث فوق
 - ۵ - بهترین روش برای فال زدن
 - ۶ - دیدگاه سیدجعفر شهیدی
 - ۷ - معرفی منابع
 - ۸ - پانویس
 - ۹ - منبع

فال زدن

- فال زدن در سه مورد اطلاق می‌شود:
۱. به **زیان** یا به دل نیک آوردن (به دیده خیر نگریستن).
 ۲. مشورت‌خواهی و **استخاره** متعارفی که برای انجام امری یا ترک کاری با **قرآن** و یا **تسبیح** انجام می‌گیرد.
 ۳. **پیش‌گویی** نسبت به وقایعی که می‌خواهد رخ دهد.

تفأل با دیوان حافظ

هر یک از این سه مورد نسبت به تفأل با دیوان حافظ به کار رفته و می‌رود:

← تفأل به معنای اول

اگر به لحاظ معنای اول جهت انجام امری به سراغ فال حافظ برویم و برای هر غزلی که بیاید جهت مثبتی را در نظر گرفته و به دیده **خیر** به آن نگریسته و بدان امید و اقدام به آن امر کنیم، نه تنها اشکالی ندارد، بلکه در **روایات** دینی ما نسبت به هر امری و به وسیله هر چیزی، فال زدن تحسین و بدان سفارش شده است.

←← روایتی از پیامبر

در روایتی آمده است: عن النبي (صلى الله عليه وآله وسلم): «تفألوا بالخير تجدوه، و كان كثير التفأل»؛

[1] طباطبائی، سید محمدحسین، تفسیر المیزان، ج ۱۹، ص ۷۷، قم، دفتر نشر اسلامی.

[2] مجدی ری شهری، مجد، میزان الحکمة، ج ۹، ص ۱۶.

[3] مجدی ری شهری، مجد، میزان الحکمة، ج ۲، ص ۲۳۵۲، قم، دارالحدیث، ج ۱.

«نسبت به هر امری) اگر فال نیک بزنی، بدان دست پیدا می‌کنید و شخص گرامی **پیامبر اکرم (صلى الله عليه وآله وسلم)** بسیار فال نیک می‌گرفت؛ مثلاً وقتی که پیامبر اسلام نامه‌ای برای **خسرو پرویز** پادشاه ایران می‌فرستد تا او را به **اسلام** دعوت کند و خسرو پرویز نامه را پاره می‌کند و مشت **خاک** را برای پیامبر می‌فرستد، آن وجود شریف، این مشت خاک را به فال نیک می‌گیرد که: «به زودی **مسلمانان**، **ایران** را فتح می‌کنند».

[4] طباطبائی، سید محمدحسین، تفسیر المیزان، ج ۱۹، ص ۷۷، قم، دفتر نشر اسلامی.

بنابراین فال گرفتن با دیوان حافظ بدین معنی بی‌اشکال است.

← تفأل به معنای دوم

و اما اگر به لحاظ معنای دوم و سوم با دیوان حافظ تفأل زده شود، هیچ‌گونه دلیل و مستند شرعی بر آن وجود ندارد؛ فلذا هر مطلبی که به عنوان مشورت‌خواهی یا پیش‌گویی، از آن تفأل استفاده شود، الزام‌آور و حتمی‌الوقوع نیست؛ بدین معنی که اگر جهت **مشورت‌خواهی**، برای انجام دادن امری یا ترک کاری تفالی با دیوان حافظ زدیم، هیچ‌گونه الزامی ولو اخلاقاً وجود ندارد که موظف باشیم به مطالب مورد استفاده از آن تفأل عمل کنیم.

← تفأل به معنای سوم

و نیز اگر جهت پیش‌گویی نسبت به امری در آینده با **دیوان حافظ** تفأل زده شود، این‌طور نیست که آن را حتمی‌الوقوع و غیر قابل تغییر پنداشت.

یادآوری یک نکته

البته ذکر این نکته لازم است که چون به **تجربه** برای مردم ثابت شده است که تفأل با دیوان حافظ در اکثر مواقع صائب و درست درمی‌آید، این کار در **فرهنگ** و جامعه ما ریشه‌دار شده و بسیاری از افراد برای مشورت‌خواهی یا پیش‌گویی از دیوان حافظ مدد می‌گیرند و نسبت به این امر از نظر شرعی اشکالی نیست، مگر آنکه به گفته‌های حافظ به گونه‌ای ترتیب اثر بدهیم که با عقاید و احکام دینی منافات داشته باشد؛ مثلاً اگر در تفالی با دیوان حافظ غزلی بیاید که مضمونش این باشد: «این کاری که می‌خواهی انجام بدهی یا آرزوی تحقق آن را داری، ابدأ درست نمی‌شود»، در این‌گونه موارد نمی‌توان و نباید باور کنیم که این چنین امری اصلاً درست‌شدنی نیست؛ چراکه در این صورت آدمی در دام ناپس و ناامیدی می‌افتد و این خود گناهی است بزرگ؛ درحالی‌که در روایات دینی آمده است که حتی قضای الهی را نیز می‌توان به وسیله **دعا** رفع کرد تا چه رسد به گفته‌های حافظ.

← روایتی از امام صادق

در این باره **روایات** زیادی داریم که یک نمونه‌اش را بیان می‌کنیم:
امام صادق (علیه‌السلام) فرمودند: «**الدعاء برد القضاء المبرم بعد ما أبرم إبراماً**»؛
[5] مجلسی، **مجدناقر، بحارالانوار، ج ۹۰، ص ۲۹۵، بیروت، دارالاحیاء التراث.**
«دعا، قضای الهی را بعد از آنکه محکم و مبرم شده است، رفع می‌کند».

نتیجه مباحث فوق

بنابراین به طور خلاصه باید گفت:

۱. تفأل به لحاظ معنای اول (یعنی به دیده **خیر** نگرستن) مستحسن و نیکوست، چه با **اشعار** حافظ باشد و چه با هر چیز و اتفاق دیگری.
۲. تفأل با دیوان حافظ به جهت مشورت‌خواهی و نیز پیش‌گویی **حوادث** آینده، اگر بدون ترتیب اثر دادن باشد، اشکالی ندارد؛ بدین معنی که اگر حافظ گفته است: فلان کار را انجام بده، در انجام دادن آن اجبار و الزامی نیست و می‌شود برخلاف فرموده حافظ **عمل** کرد.
۳. اگر حافظ نسبت به امری پیش‌گویی کرد که فلان امر محقق می‌شود یا محقق نمی‌شود، نباید آن را **وحی** منزل و حتمی پنداشت.

بهترین روش برای فال زدن

و اما اینکه برای فال زدن چه روشی بهتر است؟ در جواب باید گفت:

از آنجا که دلیل و **حجت شرعی** برای تفأل به دیوان حافظ وجود ندارد، روش و ذکر خاصی که قابل توصیه باشد نیز وجود ندارد؛ اما آنچه که در بین عوام و خواص مشهور شده این است که: یک **سیوره فاتحة الكتاب** به **نیت** حافظ شیرازی خوانده می‌شود و **تفأل** زده می‌شود و **غزل** سمت راست مورد توجه قرار می‌گیرد و غزل بعد از آن به عنوان شاهد (و به تعبیری به جهت بهتر روشن شدن غزل اصلی) مورد استفاده قرار می‌گیرد.

دیدگاه سیدجعفر شهیدی

در پایان برای حسن ختام این **کلام**، از ویژه‌نامه «حافظیه»^[۱] ویژه‌نامه «حافظیه» از سلسله مجلدات کیهان فرهنگی، سال پنجم، ۱۳۶۷ش. که به مناسبت کنگره حافظ شیرازی منتشر شده و حافظ‌پژوهان در آن ویژه‌نامه طی مصاحبه‌هایی، تفأل‌اتی را از خود بیان داشته‌اند، یک نمونه را نقل می‌کنیم و شما را به حافظ اصلی، خداوند متعال می‌سپاریم. دکتر سیدجعفر شهیدی در آنجا می‌گوید:
روزی که استاد **مجتبی مینوی** دار فانی را وداع گفت، هوا سرد و **زمین** پر برف بود، مردد بودم که آیا برای **تشیع جنازه** ایشان بروم یا نه؟ دیوان حافظ را گشودم و این بیت را دیدم:
قدم دریغ مدار از جنازه حافظ
که گرچه غرق **گناه** است، می‌رود به **بهشت**

معرفی منابع

۱. ویژه‌نامه «حافظیه» از سلسله مجلدات کیهان فرهنگی، سال پنجم، آبان ماه ۱۳۶۷.
۲. شهید مرتضی مطهری، عرفان حافظ، انتشارات صدرا.

پانویس

۱. ↑ [طباطبایی، سیدمحمدحسین، تفسیر المیزان، ج ۱۹، ص ۷۷، قم، دفتر نشر اسلامی.](#)
۲. ↑ [مجدی ری‌شهری، مجد، میزان الحکمة، ج ۹، ص ۱۶.](#)
۳. ↑ [مجدی ری‌شهری، مجد، میزان الحکمة، ج ۲، ص ۲۳۵۲، قم، دارالحدیث، ج ۱.](#)
۴. ↑ [طباطبایی، سیدمحمدحسین، تفسیر المیزان، ج ۱۹، ص ۷۷، قم، دفتر نشر اسلامی.](#)
۵. ↑ [مجلسی، مجدباقر، بحارالانوار، ج ۹۰، ص ۲۹۵، بیروت، دارالاحیاء التراث.](#)
۶. ↑ [ویژه‌نامه «حافظیه» از سلسله مجلدات کیهان فرهنگی، سال پنجم، ۱۳۶۷ش.](#)

منبع

[سایت اندیشه قم، برگرفته از مقاله «فال گرفتن با دیوان حافظ»، تاریخ بازبینی ۱۳۹۸/۰۶/۲۶.](#)

رده‌های این صفحه: [اخلاق اسلامی](#) | [حافظ](#) | [فال](#) | [مباحث اعتقادی](#) | [مباحث فلسفی](#) | [مباحث کلامی](#) | [معارف اسلامی](#)